

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om främjande av anlita-
ndet av fjärranslutningar vid rättegång i allmänna domstolar**

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om främjande av anlita-
ndet av fjärranslutningar vid rättegång i allmänna domstolar (RP 63/2024 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Lagutskottet (LaUB 7/2024 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar hur lagstiftningen om främjande av använd-
ningen av fjärranslutningar vid rättegångar i allmänna domstolar fungerar och vilka kon-
sekvenser den har, inklusive konsekvenserna för offentligheten vid rättegång via fjärran-
slutning, och lämnar en utredning om detta till lagutskottet före utgången av 2029.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i rättegångsbalken 5 kap. 15 d §, sådan den lyder i lag 422/2018,
ändras 12 kap. 8 § 4 och 5 mom., 17 kap. 41 § 4 mom. och 17 kap. 52 §,
sådana de lyder, 12 kap. 8 § 4 och 5 mom. i lag 422/2018, 17 kap. 41 § 4 mom. i lag 732/2015
och 17 kap. 52 § i lagarna 732/2015 och 11/2016, samt
fogas till 2 kap. nya mellanrubriker före 1, 8, 9 och 11 §, till det kapitlet nya 15—17 § och en ny
mellanrubrik före dem, till 12 kap. 8 §, sådan den lyder i lag 422/2018, ett nytt 6 mom. samt till
14 kap. 6 §, sådan den lyder i lag 244/2006, ett nytt 2 mom. som följer:

Riksdagens svar RSv 126/2024 rd

2 kap.

Om domförhet

Domförhet i tingsrätten

1 §

Domförhet i hovrätten

8 §

Domförhet i högsta domstolen

9 §

Allmänna bestämmelser om domförhet

11 §

Anlitande av fjärranslutning vid rättegång

15 §

De ledamöter som ingår i domstolens sammansättning ska vid muntlig förhandling vara närvarande i rättssalen.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. kan domstolens ordförande tillåta att en annan ledamot som ingår i sammansättningen deltar i den muntliga förhandlingen med anlitande av en teknisk metod för dataöverföring där de som deltar i förhandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra (*fjärranslutning*), om det finns grundad anledning till detta och om ordföranden anser att detta är lämpligt med beaktande av målets eller ärendets art och dess betydelse för en part.

En ledamot får inte delta i en muntlig förhandling via fjärranslutning när ledamoten vistas utomlands.

16 §

Trots vad som föreskrivs i 15 § 1 mom. får muntlig förberedelse i brottmål och tvistemål genomföras genom att ordföranden och övriga i den avgörande sammansättningen samt parterna deltar via fjärranslutning, om domstolen anser att detta är lämpligt (*rättegång via fjärranslutning*).

Vid huvudförhandling och annan muntlig förhandling i brottmål, tvistemål och ansökningsärenden kan bestämmelserna i 1 mom. tillämpas, om det finns grundad anledning till det med beaktande av målets eller ärendets art och dess betydelse för en part.

Riksdagens svar RSv 126/2024 rd

Den muntliga förberedelsen kan hållas med anlitande av en teknisk metod för dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med varandra, om domstolen anser att detta är ändamålsenligt.

17 §

Vid tillämpning av förfarandet enligt 16 § ska domstolen trygga offentligheten vid rättegången så att allmänheten kan följa en offentlig muntlig förhandling genom att höra och se dem som deltar i förhandlingen.

12 kap.

Om parterna

8 §

Vad som i detta kapitel föreskrivs om inkallande samt om tvångsmedel och om påföljder för utevaro tillämpas även på deltagande i muntlig förhandling med anlitande av en teknisk metod för dataöverföring.

Om en part inte ger sitt samtycke i enlighet med 1 mom., kan domstolen ändå i undantagsfall besluta att partens deltagande i den muntliga förhandlingen ska ske med anlitande av fjärranslutning, om det finns särskilda skäl till det. Vid prövningen ska hänsyn tas till målets art och dess betydelse för parten, i vilken fas behandlingen av målet är och behovet av att garantera ordningen eller säkerheten under förhandlingen samt övriga omständigheter.

Det deltagande som avses i denna paragraf kan vid ett förberedelsesammanträde också ske utan att de som deltar i sammanträdet kan se varandra, om domstolen anser att detta är ändamålsenligt. Då tillämpas dock inte 5 mom.

14 kap.

Om handläggning av mål inför rätta

6 §

Om den som ska avlägsnas är part, ska denne ges möjlighet att delta i rättegången med anlitande av fjärranslutning, om det är möjligt.

Riksdagens svar RSv 126/2024 rd

17 kap.

Om bevisning

41 §

Om ett förhör hålls via fjärranslutning, kan på förhöret tillämpas vad som föreskrivs om påföljderna av att en part som ska höras i bevissyfte eller ett vittne eller en sakkunnig är frånvarande och om de tvångsmedel som får riktas mot dem. I kallelsen ska lämnas de uppgifter som anges i 3 mom. och meddelas hur förhöret verkställs.

52 §

En part som ska höras i bevissyfte samt ett vittne och en sakkunnig kan höras vid huvudförhandlingen med anlitande av fjärranslutning utan att han eller hon är personligen närvarande, om domstolen anser att detta är lämpligt.

Hörande enligt 1 mom. kan ske också utan att de som deltar kan se varandra, om domstolen anser att detta är lämpligt och om

1) trovärdigheten av den berättelse som den som hörs avger kan bedömas tillförlitligt utan att han eller hon är personligen närvarande vid huvudförhandlingen,

2) den som hörs inte personligen kan närvara vid huvudförhandlingen på grund av sjukdom eller av något annat skäl,

3) den som hörs inte kan infinna sig personligen vid huvudförhandlingen utan att det uppstår kostnader eller olägenheter som är betydande i förhållande till bevisningens betydelse, eller

4) den som hörs uteblir från huvudförhandlingen och det inte är av väsentlig betydelse för att saken ska kunna redas ut att han eller hon hörs personligen.

Hörande får dock inte ske utan att de som deltar kan se varandra, om den som hörs inte har fyllt 15 år eller hans eller hennes psykiska funktioner är störda.

Parterna ska ges tillfälle att ställa frågor till den som hörs.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) 5 kap. 10 a § och 7 kap. 14 a §, sådana de lyder i lag 423/2018,

ändras 8 kap. 13 § 4 och 5 mom., sådana de lyder i lag 423/2018, och

fogas till 8 kap 13 §, sådan den lyder i lag 423/2018, ett nytt 6 mom. som följer:

Riksdagens svar RSv 126/2024 rd

8 kap.

Om parterna

13 §

Vad som i detta kapitel föreskrivs om inkallande samt om tvångsmedel och om påföljder för utevaro tillämpas även på deltagande i muntlig förhandling med anlitande av en teknisk metod för dataöverföring.

Om en part inte ger sitt samtycke i enlighet med 1 mom., kan domstolen ändå i undantagsfall besluta att partens deltagande i den muntliga förhandlingen ska ske med anlitande av en teknisk metod för dataöverföring där de som deltar i sammanträdet har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra, om det finns särskilda skäl till det. Vid prövningen ska hänsyn tas till målets art och dess betydelse för parten, i vilken fas behandlingen av målet är och behovet av att garantera ordningen eller säkerheten under förhandlingen samt övriga omständigheter.

Det deltagande som avses i denna paragraf kan vid ett förberedelsesammanträde också ske utan att de som deltar i sammanträdet kan se varandra, om domstolen anser att detta är ändamålsenligt. Då tillämpas dock inte 5 mom.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 3 kap. 1 § 2 mom. och 8 kap. 17 § 1 mom. och *fogas* till 3 kap. 14 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 452/2023, ett nytt 5 mom. som följer:

3 kap.

Domstolsförfarande i samband med häktningsärenden

1 §

Myndighet som beslutar om häktning

Vid behandlingen av ett ärende som gäller häktning är tingsrätten beslutför även när den består av ordföranden ensam. Sammanträdet får hållas även på annan tid och plats än vad som före-

Riksdagens svar RSv 126/2024 rd

skrivs för allmän underrätts sammanträde. På behandlingen av ett sådant ärende tillämpas dessutom bestämmelserna i 2 kap. 15 §, 16 § 1 mom. och 17 § i rättegångsbalken.

14 §

Utsättande av tid för väckande av åtal

På behandlingen av ärendet tillämpas dessutom bestämmelserna i 2 kap. 15 §, 16 § 1 mom. och 17 § i rättegångsbalken.

8 kap.

Genomsökning

17 §

Domstolsbehandling som gäller särskild husrannsakan

Beslut om särskild husrannsakan fattas av den domstol som är behörig att behandla åtal i saken. Innan åtal väckts får också den tingsrätt inom vars domkrets den plats som genomsökningen gäller är belägen besluta om genomsökning. Vid behandlingen är tingsrätten beslutför även när den består av ordföranden ensam. På behandlingen tillämpas dessutom bestämmelserna i 2 kap. 15 §, 16 § 1 mom. och 17 § i rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 30 § i lagen om verkställighet av böter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av böter (672/2002) 30 § 3 mom., sådant det lyder i lag 425/2018, som följer:

Riksdagens svar RSv 126/2024 rd

30 §

Behandlingen av ett ärende vid domstol

Den betalningsskyldige ska delta i domstolsbehandlingen om han eller hon önskar bli hörd. Om den betalningsskyldige uteblir utan att ha meddelat laga hinder, kan saken avgöras trots hans eller hennes utevaro. Den betalningsskyldige kan före behandlingen av ärendet lämna ett skriftligt bemötande till domstolens kansli.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 4 och 14 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) 4 § och 14 §
2 mom. samt
fogas till 14 § ett nytt 4 mom. som följer:

4 §

De grundläggande uppgifterna om en rättegång samt deras offentlighet

Uppgifterna om den domstol som behandlar ärendet, ärendets exakta art, processens gång samt den muntliga förhandlingens tid och plats såväl som de uppgifter som är nödvändiga för specifi-
cering av parter är offentliga. Om det inte finns någon plats för den muntliga förhandlingen, är
uppgiften om hur man kan följa den muntliga förhandlingen offentlig. Domstolen kan dock i en
sådan situation som avses i 6 § förordna att uppgifterna om en målsägandes eller en asylsökandes
identitet ska hållas hemliga.

14 §

Offentlighet vid muntlig förhandling

Var och en har rätt att närvara vid en offentlig förhandling eller följa den via videoförbindelse,
om inte något annat föreskrivs i denna lag eller i någon annan lag.

Riksdagens svar RSv 126/2024 rd

Om rättegången hålls via fjärranslutning på det sätt som avses i 2 kap. 16 § i rättegångsbalken, ska den uppropsslista som avses i 3 mom. finnas i domstolens kansli eller på domstolens placeringsort.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 5 § och ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av 1 och 5 § i lagen om säkerhetskontroller vid domstolar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av 1 och 5 § i lagen om säkerhetskontroller vid domstolar (101/2022) 5 § 3 mom. samt ikraftträdandebestämmelsen som följer:

5 §

Säkerhetskontrollåtgärder

En säkerhetskontrollör har också rätt att på de sätt som anges i 1 mom. kontrollera en person som önskar se på en bild- och ljudupptagning hos domstolen eller följa en rättegång som i enlighet med 2 kap. 16 § i rättegångsbalken hålls via fjärranslutning, och de saker som personen medför, för att säkerställa att sådana föremål som lämpar sig för bildupptagning inte medförs. Säkerhetskontrollören har under samma förutsättningar rätt att under den tid en person ser på en bild- och ljudupptagning frånta personen ett föremål som lämpar sig för bildupptagning och som påträffats vid en kontroll eller på något annat sätt.

Denna lag träder i kraft samma dag som lagen om ändring av 5 § och ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av 1 och 5 § i lagen om säkerhetskontroller vid domstolar (/).

Denna lag träder i kraft den

20 .

Riksdagens svar RSv 126/2024 rd

Lag

om ändring av 16 § i lagen om genomförande av direktivet om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om genomförande av direktivet om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (430/2017) 16 § 2 mom. som följer:

16 §

Hörande av brottsmisstänkta eller svarande genom videokonferens

En förutsättning för hörande av en svarande i ett brottmål är att hörandet med beaktande av ärendets natur och andra omständigheter inte äventyrar svarandens rättsskydd. Beslut om hörande fattas av den tingsrätt som avses i 5 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors 26.11.2024

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare